

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN.

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din.; za celo leto 48— Din.; za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku. — Pozamezna števil. stane 1 Din.

LASTNIK IN ODGOVORNI UREDNIK INŽ. F. KRANJEC.

IZHAJA VSAKO NEDELJO!

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Arena Narod. doma. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI!

SPLIT. (Brzjavno). Na sestanku pooblaščenih zastopnikov „Udruženja Jugoslovanskih Četnikov“ in direktorija Or. ju. na. v Splitu je dosežen popoln sporazum za edinstveno postopanje v borbi proti zunanji in notranji sovražnikom veličine in časti otačbine, narod. edinstva in dinastije Karadjordjevičev.

Za Direktorij Or. ju. Na.: Korolija, Tomić, Krstulović, Čičin-Sajn, Fabris, Nani. Za Udruženje Četnika: Vorvode Trifunović, Cvetković, Ristić.

„CESAR JANEZ“.

Pet Ivanov se je pojavilo v zadnjih decenijah na obzorju naše ožje domovine, ki so zavzemali v njej izvanredno stališče. Dr. Janez Krek, Ivan Cankar, Dr. Ivan Tavčar, Dr. Ivan Šusteršič in Ivan Hribar. Prvi trije so se poslovali od nas s častjo in slavo. — Večnaja pamjat. Zadnja dva pa sta zapustila grde maroge v knjigi naše zgodovine. Šusteršiča se je narod otrese pri zadnjih volitvah in s tem je tudi definitivno končano zadnje poglavje njegovega političnega delovanja. Hribarja pa je njegovo lastno obrekovanje naperjeno proti Orjuni vrglo iz njegovega položaja. Laž je bila njegovo orodje in laž ga je tudi pokopala.

Ne pišemo temu agentu nekrologa ker vemo, da pride pri drugih vratih nazaj, če se ga vrže pri jednih na cesto. Zaključujemo samo epoko našega delovanja, epoko našega boja, iz katerega smo izšli zmagovalno. Nismo se strašili žrtev in zasledovanj, odločno smo branili svoje ideje, nevstrahno smo strgali masko z obraza najvišjega zastopnika Slovenije in ga pokazali v pravi luči. Nismo mu dovolili da izrablja svoj položaj v doseg osebni ambiciji, preprečili smo agentsko mešetarijenje z našimi nacionalnimi zakladi, razkrinkali smo protežiranje naših državnih izdaj, pokazali smo s prstom celemu narodu nevednega na visoki poziciji in zaklicali

smo mu v obraz, da smo tu čuvarji nacije in države. Odkrito smo mu vrtili rokavico pred noge in zmaga je naša, boj je končan.

Porabil je vsa sredstva, da nas uniči. Laž, intrigantstvo, persekucije, policija, žandarmerija, detektiv, skratka, ves državni aparat je bil mobiliziran proti nam — in vendar je zmaga naša in poštenost. V tej borbi so nam pomagali na noge naši somišljeniki, ki niso naši člani v sled oportunitizma. V teh naših somišljenikih leži tudi velika moč naše organizacije in na nje računamo tudi v bodoče v borbi proti nepoštenosti in korupciji.

Hribar je odšel. Mi smo dobro poučeni o njegovih nadaljnjih nakanah. Kličemo mu, da nikakor ne bomo pustili rušiti ugleda naši državi, ne bomo nikdar pustili, da bi bila naša poslaništva agentura za umazane mešetarske kupčije. Dovolj je umazarij, zaprite agenturo sicer bode epilog tragičen. Vam pa, ki ste sprejeli njegove posle naj bode slučaj Hribar resen spomin, da se v tej državi brez naših idej ne da vladati. Bili smo slabi ko se je zahotelo senilnemu starcu igrati ulogo »Cesarja Janeza«, danes smo močni in znani bomo braniti interese naše države in nacije eventualno tudi z drugimi sredstvi, kakor smo to delali do sedaj.

ALEŠ POTOČNIK:

Odkrita beseda.

Teško nam grede te besede izpod peresa, toda stojimo v službi resnice in dolžnost naša je da enkrat za vselej zavrnemo in razkrinkamo potvarjanje zgodovinskih dejstev, ki si jih dovoljujejo separatistični listi v vsaki svoji številki.

Gre za oktoberski prevrat 1. 1918, ki ga »Slovenec« in »Avtonomist« ter drugi klerikalni in radičevski listi slikajo kot elementaren podvig hrvatskega in slovenskega ljudstva, kot vihar, ki je izbruhnil med Slovenci in Hrvati in pomel obdonavsko monarhijo z lica zemlje. Prevrat smo videli na lastne oči, vsem se nam je bil zagabil v dno duše in samo želeli smo, da bi se ta ogabni spomin odel z večno pozabo. Prav umestna je bila in svoj namen je dosegla dolobna, da se praznuje 1. decembra narodno ujedinjenje. To dejstvo je edina svetla točka, ki je zaključila slovensko-hrvatsko enomesečno državno samostojnost.

»Slovenec« pa se ob lanski obletnici »revolucije« ni sramoval objaviti na uvodnem mestu članek, ki je v njem poudarjal, da smo se Slovenci dne 28. oktobra 1918 sami osvobodili in vrgli tisočletno robstvo s pleč. V svoji federalistični zmešanosti, ki je te dni dosegla najvišjo stopnjo mrzlice, sta »Slovenec« in »Avtonomist« pisala navdušene slavospeve na prevrat, ki so samo insult najpodlejše vrste na naše in hrvatsko pleme. Baile se je ob prevratu pokazala tisočletna hranjena sila in duševnost teh dveh plemen.

Vojaška zgodovina tretje Italije ne pozna blestečih zmag in vojniščinov, treba pa jih je za ljudskošolske čitanke, zato so jih izumili, zato so na črni madež Kobarida prile-

pili trobojno etiketo zmage pri Vittorio Veneto. Smešen je ta blesteči obličje nam, sodobnikom, ki smo to »zmago« doživeli sami, ki smo bili neposredne priče tega »ilustre fatto delle armi italiane«. Naši federalisti po fašistovskem vzorcu očividno pripravljajo nove čitanke za osnovne šole Korošceve in Radičeve republike. Ker pa vsi čini, ki tvorijo res slavo naše zgodovine in ki smo jih v našem listu že opetovano poudarili, govore za narodno edinstvo, se naši separatisti trudijo dokazati, da je bil prevrat nekaj takega, kar naj bo ogledalo naši učenci se deci. To ogledalo ki daje popačeno sliko tedanjih dogodkov, bomo mi s svojo pestjo utrli, da ne bo rezala v obraz maska neprijetnega spomina, kakor je proglašanje ujedinjenja strio deklaracijski okvir.

Ako bi kdo v inozemstvu čital ta dva lista in njih slavospeve na prevrat, bi se nam opravičeno rogala ves svet. Hočemo pa zabraniti, da se tudi naše ljudstvo ne bo zastrupljalo z megalomanskimi izbruhi. Mi si nečemo pridobiti popularnosti naših mas s hvalisanjem činov, ki so naša sramota, dasi bi to našim masam morda laskalo in nam zagotovilo priljubljenost sredi njih. S hvalisanjem in dobrikanjem si nečemo pridobivati pristašev, samo zavednim borcem za jugoslovansko idejo so odrti naše vrste.

Vsi vemo, da se Avstrija ni razrušila zato, ker je napočil usodni 28. oktober. Vemo pa tudi vsi, da Slovenci in Hrvati nismo pripomogli niti z mezinem, da se je to zgodilo. Razmere, dozorele za prevrat, je vstvarilo orožje zaveznikov, neposredni povod zanj pa je dal proboj

bolgarske fronte, Srbska vojska in jugoslovanski dobrovoljci so prebili to fronto. Cel srbski narod se je pet let bojeval za svojo in za našo svobodo, idealisti-dobrovoljci so pomagali, izdatno pomagali v tej borbi, gros slovenskega in hrvatskega naroda pa je bil močno pasiven.

Poudariti je treba, da se nista prva pobunila Zagreb in Ljubljana, ampak Dunaj in Berlin. Čez dva dni smo šele pricapljali za njima Slovenci in Hrvati, da »sino z elementarno silo zrušili osvojeveno Avstrijo«, ki je že ni bilo več! To je naša zasluga na prevratu! Če bi bil Dunaj še držal, bi držala tudi beli Zagreb in bela Ljubljana. To je dejstvo. Okoli tega se ne da nič slepomišliti. Drugo dejstvo je, da sta se narodni vladi to in onstran Sotle sestavljali zelo počasi, ker še nismo bili gotovi, ali se ni zver samo potajaj! Nič elementarnega, nič spontanega, nič junaškega, pač na strahopetno in brezglavo zaplomištvo.

Nadaljnja dejstva:

Koroško smo izgubili, ker poverjenik za narodno obrambo ni bil sposoben sestaviti ene same kompanije vojakov, ker je dobrovoljce odslavljal in ker je prelomil svečano javno prisego, da poide prvi na Koroško! Celovca nismo zasedli, ker smo se bali za aprovizacijo. Dr. Müllerju, ki je proglasil prek sod in obsejdan stanje nad renitentnimi nemčurji je narodna vlada očitala, da »piše krvave besede, ki ne sodijo v moderno demokratično dobo«. Generalu Maistru so vzeli poveljstvo nad Koroško, ki bi jo bil rešil tako gotovo, kakor je rešil Maribor. Italijani so bili že pri Vrhniki, bili so že v Ljubljani zasedli bi bili celo Slovenijo, da jih ni ustavil Svabič s svojimi Srbi, vojnimi uetniki!

Velik moment je našel liliputanski pritlikavec, Narodna vlada je pri vsaki priliki pokazala svojo gorostasno nesposobnost. Z malo modrosti se vlada svet, naša vlada je ni imela niti trohice, da bi vladala Slovenijo! Zrubbjala se je v brezplodnih debatah o avtonomiji in samostojnosti. Ugodno ji je bilo: »Šta se je samostojno suvereno državo«. Tako je delovala glava. Kaj pa je delal naš dobi, bogaboječ in nepokvarjeni narod? Ali naj podrobno opišemo razboje in poboje tatvine in rope, nasilstva in pijanstvo? Gabi se nam in ugotavljamo samo to: Za tisoč let so se naše mase izdijvale v vseh svojih najnižjih instinktih. In to naj bo, o pobožni »Slovenec«, naš ponos? To naj bo »elementarni vihar ogorčenega hrvatsko-slovenskega naroda, ki je pokazal vso svojo notranjo silo«?

Vsi očividci, ki so si ohranili kolikaj uvidenosti v naših demagoških tako temeljito obdelanih časih, vedo, da je prevrat, kakor smo ga izvedli Slovenci ali celo Hrvati, naša neizbrisna sramota. Dokument naše popolne nezrelosti, izbruh vojne psihoze, divjanje in brezsmiselno uničevanje dobrin, ki ga moremo zagrešiti samo barbari ali sužnji, ki jim je dobrohotna usoda vzela gospodarja in se ne boje več njegovega blica, to je naš prevrat!

Sovražimo vsako demagogijo in potvarjanje dejstev; teh sredstev se ne bomo postužili nikoli, kajti priljubljenost v nezavednih masah nam je hekuba! Natočili smo čitateljem čistega vina tistim pa ki bodo še naprej poveljevali to žalostno poglavje, ki se je z njim začela naša svoboda, bomo primečali grenkega žolča. V živo-kričečih barvah bomo naslikali pridlikavo veličino in temni sijaj dni slovenske suverenosti.

Čast, komur čast: Za prevrat nam ne gre nikaka slava. Naj utone prevratni dnevi v pozabo, čast, hvala in slava pa našim osvoboditeljem, Srbom in dobrovoljem!

Malkontenti.

Rekrutirajo se skoro vsi iz one ga stanu, ki je najbolj udarjen od današnjih razmer, ki je upravičeno nezadovoljen. Ta stan je uradniški stan. Med njimi pa se dobe tu pa tam tudi korifeje, katerim se sicer ne godi slabo, toda jedni bi hoteli, da se jim godi še boljše, drugi so upravičeno in neupravičeno užaljeni, da se njihove zmožnosti ne upoštevajo tako, kakor si sami žele, in tretji pa so nezadovoljni sploh iz navade. Jednem so bile razmere v Avstriji briljantne napram današnjim, drugemu je življenje v sosednih državah sploh občudovanja vredno in občuduje celo Albanijo, kadar treba udariti po Jugoslaviji. Tu govorimo samo o tistih malkontentih, ki bi bili v gotovih prilikah navdušeni Jugoslovani, ki niso principijelno nasprotni naši državi. Med njimi je mnogo, zelo mnogo jako nadarjenih ljudi, ki bi si bili stekli lahko neveljvinih zaslug za našo državo da so jej poklonili svoje zmožnosti na koristen način.

Toda pogledimo si malo njih delo v preteklih štirih letih.

Naši malkontenti niso morda nastali po prevratu, bog ne daj. Oni so starega pokolenja in linije poedinih segajo celo v staro predvojno Avstrijo. V težkem vojnem času pa se je njih število zelo hitro množilo. Naložili so si na rame silno breme, da končajo čimprej vojno in zrušijo Avstrijo pa naj pride potem kar hoče. V to svrhu so se organizirali v tajne cercele mistične lože itd. Shajali pa so se navadno v kavarniških ogalih v zadimljenih beznicah, ali pa v vinskih katakombah, kjer so si ob ugodnih prilikah, seveda v smrtnem strahu, razodevali svoje skrite želje. V teh bratovščinah se je skrivalo in zbiralo vse, kar se je bilo strelskih jarkov, skrivalo pa se je navadno tudi vse ono, kar je na račun vojne dobro živelo. V teh krogih se je s posebnim spoštovanjem omenjalo naše mučenike in vodilo se je tudi računa v češkoslovaških legijah in jugoslovanskih dobrovoljcih. Skoro točno so voditelji teh krogov vedeli, kdaj se je zgodil kak polom na frontah in takrat se je, priznamo resnici na ljubo, ozrlas marsikateri mecenas in plačal za pijačo. Da pri takih prilikah ni ostalo brez mačkov, to se samo obsebi razume, toda naši malkontenti so tudi te žrtve radevolje položili na altar bodoče Jugoslavije. Oni so vedeli točno kdaj nastopi prevrat in ker je bilo za ta moment že vse pripravljeno, so ga mirno čakali, da bi ne vstvarjali nepotrebnih žrtev. Gotovo pa je in jim to tudi priznamo, da so vedno

na nacionalne žrtve z največjim spoštovanjem in občudovanjem gledali.

Toda šalo na stran. Ti naši malkontenti so si stekli neveljvinih zaslug pri polomu Avstrije s tem, da so delali vedno in povsod ravno obratno, kakor je zahtevala država. Oni so bili navzoči povsod kjer je bilo treba kritizirati državne odredbe, nikjer jih ni manjkalo, kjer se je spodbujalo državni ugled, kjer se je rušilo zaupanje v končno zmago. Takšne jih je našel prevrat in takšni so ostali do danes. Oni so z veseljem pozdravili Jugoslavijo toda to je bilo tudi vse, kar so za njo po prevratu storili. Kmalu so zapazili, da Jugoslavija ni taka, kakor so si jo predstavljali v bivši Avstriji in zato hajd k svoji stari metodi. Pri tem pa niso niti malo pomislili, da je njihova metoda zrušila Avstrijo, da pa tudi lahko zruši Jugoslavijo. Njim je geslo »Naj hudič vzame vse skupaj, potem bode že kaj prišlo«. Taktika njihova pri zbolšanju razmer je rušiti ne pa graditi. Vsled tega se oni tudi ne organizirajo v močne organizacije, ker bi v takih morali pokazati pozitivno delo. Njim je tudi delo po prevratu silno olajšano, ker to kar so preje delali tajno, delajo sedaj lahko javno. Na podlagi tega dejstva so postali tudi silno korajžni. Vesino pazijo na vsako pozitivno delo, ga takoj vzamejo v pretres in v kritiko, dajejo nasvete, se tudi včasih postavljajo v bran itd. Javno in odločno se oni ne borijo, pač na te vzamejo na muho, ker ni rizika, in borba proti njim je jako težka, ker se večinoma konča v osebnostih in se zvežejo z vsakomur, samo da pobedi.

Naša organizacija je marsikateremu malkontentu odprla oči, kajti tudi mi smo malkontenti, toda naša taktika je taktika pozitivnega dela. Tudi mi povdarjamo ob vsaki priliki, da ni vse tako v naši državi kakor bi moralo biti, toda mi delamo na to da vsako zlo odpravimo, odpravili ga bomo pa samo tedaj, če se organiziramo vsi, ki dobro mislimo v mogočno organizacijo. Tudi v naših organizacijah se zbirajo močje trpini, toda ti ne rušijo, ampak čakajo na moment, ko bode naša organizacija stopila na plan in zaklicala vsem škodljivcem, izkoristil sevalcem in uničevalcem države — dovolj je! Vam pa malkontenti, ki se vam niso še odprle oči, ki prezirljivo gledate na naše delo, ker ga še niste spoznali, vam kličemo, pustite nam ga dovršiti in v kratkem nam boste peli hvalo.

LJUBO D. JURKOVIČ:

Za medusobno uozičevanje.

Pisati o potrebi kulturnog i prosvetnog rada naše organizacije nikad nije dovoljno: tu potrebu osećamo osobito mi, koji želimo, da od našeg historijom razdvojenog naroda stvorimo jedan jedinstven, i to narod u modernom smislu te reči; narod koji ima svoju sopstvenu kulturu i svoju civilizaciju.

Mislim, da je suviše isticati kako je taj rad težak i mnogostručan. Ja ću nastojati da u ovo par vrsta iznesem ne jedan precizan program rada, nego samo nekoliko misli o početnom radu. U prošlom broju »Orjuna« ja sam naglasio, da je prva potreba stvaranja jedinstvene jugoslavenske kulture: medusobno upoznavanje. Kako stvari danas stoje, naš se narod savršeno ne poznaje.

Pre svega neophodno je potrebito, da jedan drugome zalazimo, da organizujemo izmeničke izlete, koji treba da budu skupčani sa što je moguće manjim troškom, a da pri

tome što je moguće više stvari vidimo.

Ako braća Hrvati podu u Srbiju i tu vide srpske zadužbine, manastire i druge naše spomenike; ako se tu porazgovore sa srbijanskim seljakom, oni će svojim očima da vide da sve to nije samo srpsko, nego da je to njihovo hrvatsko.

Ako braća Srbi podu u Sloveniju, na izvor Save, i tu poslušaju tajanstveni šum njena vodopada, vide lepote Triglava, Bohinja i Bleda, oni će da oseću da sve to nije samo slovensko, nego da je to i njihovo — srpsko.

Ako braća Slovenci podu u našu lepu i kršnu Dalmaciju, i tu vide lepote naše obale i oseću čari našega mora, oni će da odmah u prvom momentu postanu gordi i ponosni što će svakome moći da kažu: i Dalmacija je naša Otadžbina! itd. itd.

Eto; takovo medusobno upoznavanje učinilo bi, da svaki sin ove zemlje zavoli jednako sve delove i sve krajeve naše Otadžbine, da u svakom trenutku bude spreman i krv svoju dati za njenu slobodu, nezavisnost, celokupnost i veličinu.

Ali, kad bismo se ograničili samo na takav način međusobnog upoznavanja, na način koji zapravo spada u pitanje saobraćaja, i koji je vrlo spor i skup, mi bismo se vrlo kasno i jedinstveno upoznali.

Potrebno je, dakle, da se prihvatimo i drugih sredstava, koji bi nas u tome pomogli.

Skriptičke i kinematografske slike, skopčane sa predavanjima, mogle bi također, da nam u mnogome pomognu. Radi toga, trebalo bi da Orjuna stupi u vezu sa društvenim i ustanovama, koji se sličnim stvarima bave, pa da, na pr., kroz jednu godinu svaka organizacija u svom delokrugu može barem na platnu da pokaže najbivnije gradove naše Države, najlepše krajeve itd. Razume se sve to trebalo bi, da bude vođeno i organizovano od kulturnih sekcija Orjune.

Dalje, slike trebale bi da budu propratene tužnim opisima, koji bi zahvaliti i malo politike i kulturne istorije, te opisivali narodne običaje itd. Uopšte stvari, koje bi učinile sliku više razumljivu i zanimljivu.

Sva ta popratna predavanja trebalo bi da budu sastavljena od naših organizacija, odnosno kraja, koji slika prikazuje, i to zato da ta predavanja odgovore tačno svome zadatku i da narod bude bolje obvešten.

Radu za međusobnom upoznavanju treba, da posvetimo osobitu pažnju, jer je to baza za stvaranje naše jedinstvene nacije i naše jedinstvene kulture.

Kulturne sekcije Orjune na posao za međusobno upoznavanje!

Orjuna in narodna radikalna stranka.

(Mariborskemu dopisniku »Jutra« njih Novosti.)

Izjavili smo že svoječasno, da na napade ne bomo reagirali ter se ne bomo bavili z brezplodno polemiko, ker so naše metode drugačije. Mariborski dopisnik »Jutranjih Novosti« pa je napisal v 50. številki članek »Orjuna«, v katerem presoja naš pokret dokaj drugače, kakor ga je presojal pred nekaj dnevi. Radi tega se nam zdi umestno odgovoriti v kratkem na nekatere njegove misli, ki so še vedno napačne.

Pred vsem je docela napačno ponovno predbacivanje naši organizaciji, da je zašla v vode gotove stranke. To se ni zgodilo nikjer in nikoli; priznavamo pa lojalno, da so gotovi posamezniki zagrešili nekaj nerodnosti; toda to so storili kot posamezniki, kot docela privatne osebe in so dobili za to tudi grajo in ogorčilo, da bodo pri ponovitvi sličnih slučajev brez pardona izključeni. Dopisnika »Jutra« njih Novosti« žal ne poznamo, so dimo pa, da je toliko pameten, da ne bo presojal celega našega pokreta po teh posameznikih. Take stvari se dogajajo v vseh pokretilih in v vseh organizacijah; tudi v radikalni stranki so se dogodile, vzemimo n. pr. le slučaj g. Stojana Protića. Če bi pa mi danes presojali celokupno narodno radikalno stranko po g. Protiću, bi ne le ne imeli prav, ampak bi ji delali s tem tudi veliko krivico. Če je naša organizacija nastopila kje proti narodni radikalni stranki, ni nastopila proti njej kot taki, ker za to ni

imela nobenega povoda, ampak je nastopila le proti njenim izrastlekom, proti posameznim osebam, ki s svojim delom niso škodovali le naši vzvišeni nacionalni in državni stvari, ampak — tudi narodni radikalni stranki sami. Imen ne bomo navajali, prvič, ker so dovolj znana in drugič, ker jim ne maramo greniti politične agonije, v kateri se itak že nahajajo.

Kar se tiče Cirilove tiskarne, je naše stališče dovolj znano; kar se pa tiče očitka, da smo se doslej borili le proti našim ljudem, proti našim bratom, pribijemo samo to, da klerikalcev — seveda le hujšakačev in ne onih zaslepljenih mas, ki so pri teh volitvah vrgle svoje krogljice v njihove urne — ne smatramo za »svoje ljudi« in za »svoje brate«. Oni, ki rušijo naše narodno in državno edinstvo, ki z demagogičnim hujškanjem neukih mas ovirajo našo konsolidacijo, so prav tako naši nasprotniki in sovražniki, kakor n. pr. nemški iredentisti; da, mi jih faksiramo celo nižje, ker nemški iredentisti imajo z svojega nacionalnega stališča kolikor toliko prav, naši ljudje, ki razdirajo svojo lastno državo, so pa čisto navadno izdajalci, ki za svoje počenjanje nimajo nobene moralne opravičbe. Vsled tega smatramo boj proti tem elementom za prav tako upravičen in nujen, kakor proti nemškim iredentistom. Sicer pa bodi povedano, da nismo nastopali samo proti »našim ljudem«, ampak tudi proti Nemcem in dosledni tudi uspehe, katerih pa ne moremo objaviti. Da se nismo borili proti Nemcem tako, kakor smo hoteli, je pa kriva v največji meri ravno lista stranke, katere glasilo so »Jutranje Novosti«, ker nas je pri vsakem koraku ovirala in preprečevala naše delovanje. Če bi tega ne bilo — bodite uverjeni — bi tudi nemškega poslanca na Štajerskem ne bilo. Sicer pa bomo upoštevali dopisniške besede in ga v kratkem temeljito prepričali, da tudi nemških rovarjev ne respektiramo. Radevedni smo le, če ne bo on sam potem prvi, ki bo padel po nas?

O končnih smotirih našega pokreta ne bomo govorili; mi gremo dalje svojo pot, uverjeni, da bo porušeno prej vse, kar se nam postavlja na pot, kakor pa bodo klonile naše mlade moči. Naglašamo pa ponovno, da naši smotiri ne streme po rehabilitaciji kakke stranke, pa naj bo to demokratska, radikalna ali katerakoli druga, ampak po rehabilitaciji našega jugoslovenskega naroda od Spilja in Celovca do Skadra in Soluna, od Črnega morja pa do Soče. Hočemo ugraditi to našo državo, katero hočemo veliko, zdravo, edinstveno in bogato, ne pa malo, oslabljeno, razbito in obubožano. Če je dopisnik uverjen, da nas bo narodna radikalna stranka podpirala v tem in samo v tem smislu našega programa, potem bomo njeno pomoč pozdravili z odkritosrčnim veseljem in potem — o tem smo uverjeni — med nami tudi ne bo več diferenc.

Prej pa še mora radikalna stranka iz svoje srede odstraniti vse nacionalne izdajce, odreči se mora javno vseh onih ljudi, ki se še danes za njo skrivajo, da si so

nas hoteli zaradi naše nacionalne ideje moriti z bajoneti nacionalne naše armade. Obljubiti pa mora končno, da se ne bo nikdar več za ceno nacionalnega izdajstva polakomnila naših nacionalnih nasprotnikov.

Reševanje držav. krize.

(Glasovi nacionalističnega tiska.)

Kriza, v katero je zavedena naša država po marčevih volitvah v narodno skupščino, še ni rešena. Razumljivo je, da tako nejasno stanje skrbi vso javnost, a posebno nas nacionaliste, ki vidimo v rešitvi te krize obstoj države in dobrobiti cele nacije.

Naš tisk pazno spremlja razvoj stvari. Tako pše naš glavni organ soluska »Pobeda«:

Uvideli smo, da je normalna rešitev nemogoča. Vemo tudi, da, e na sedanjih potih v nevarnosti ono, česar se ne more doseči dvakrat, a to je država in ker vemo, kako malo pomeni elementarno delo, vidimo kot edini sigurni izhod ta, da se parlament razpusti, da se na ta način razveljavijo separatistični mandati.

Potem pa nove volitve, na podlagi pridobljene izkušnje, z glavnim ciljem, onemogočiti separatistični atentat na državo onih elementov, kateri želijo edinstveno in močno državo.

Novosadski »Vidovdan« piše v uvodniku:

Radić, združen z degeneriranim bosanskim begom, ki je lizal podplate avstrijskemu orožniku in s spovednikom cesarice Cite, črnim Korošcem, je že dovedel državo na rob propasti. Hoče li on zares zrušiti pridobitev milijonov jugoslovenskih grobov, to pa ne zavisi od njega in njegove družbe, nego od odločnosti in energije državotvornih moči. Kakršnakoli je vlada gospoda Pašića, ona je legalizirana kot predstavica te države in ona mora končati z izdajcami. Z ozirom na resnost položaja, mora se pozabiti vse strankarske skrupule, upostaviti se mora koalicija vseh prijateljev države, katere postavi Radića pred sodišče.

Zločin bi naredila vsaka državotvorna stranka ki bi odbila vstop v to vladno narodnega sodišča.

To zahteva ves jugoslovanski narod, to zahtevajo še posebno jugoslovenski nacionalisti.

Naj kraljevska vlada pošlje Radića kamor hoče: v ječo ali v norišnico, nam je vseeno, ampak on ne sme ostati v javnem življenju Jugoslavije, drugače bodo našli nacionalisti možnost, da ga odstranijo za vedno.

Razmotrivajoč razvoj krize piše »Vidovdan« dalje:

Obstojajo jasni znaki o formaciji nacionalnega bloka, kateri bi moral sprožiti vse svoje grupirane moči, brez obzira na strankarske razlike proti že obstoječemu separatističnemu bloku, katerega centralni nosilec je g. Radić.

Izgleđa, da so se naposled odprle oči vsem, in da so uvideli, kako dik-tira preteška notranja in zunanja situacija, kot radikalcem (g. Pašiću).

tako demokratom (g. Pribičeviću), da iščejo, ne onega, kar jih cepi, nego ono kar jih veže.

Subotički »Princ« piše: Po nacionalističnem pojmovanju današnje politične situacije, leži ključ rešitve v prvi vrsti v ureditvi odnosov z Radićem in sestavi vlade ter parlamentarne večine, eventualnih bodočih volitev itd.

Popolnoma sekundarno je vprašanje, koliko mandatov ima posamezna stranka: šele ko bude rešeno vprašanje Radića, bomo mogli preiti na regulacijo ostalih problemov. Brez te rešitve se naša notranja politika ne more premakniti z mrtve točke. Ne bojim se, da bi zgrešil, če rečem, da je v tem fakturi tudi fakt dozorevanja naše evolucije v nacionalnem jugoslovenskem duhu. Brez velikih konfignacij ni velikih dozorevanj, ni velikih zmag.

VASČAN:

Kmetje — Orjunaši.

Nacionalistični plamen, ki ga je zanetila mala iskrica v Splitu, in ki se je razširil že po celi naši domovini, prodira tudi v posledno kmetstvo vas. V času hujškanja brata proti bratu in političnih spletak, v kakršnih živimo danes, je spoznal tudi naš kmet, da mu je edini spasi v nacionalno močni državi. V času, ko triumfira črna reakcija in demagogstvo, je začel spregledavati tudi naša vas in nacionalistične vrste so se začele polniti z najzdravejšim delom našega naroda — s kmeti.

Težka izkušnja, ki jo je preživel naš kmet med svetovno vojno, je odprla marsikomu oči. Ko so ga razni nemški vsemogočnejši obsivali z »windischer Hund« in sličnimi primki, je začel spoznavati, da v državi, za katero se bori, on ni doma. Videl je umiranje in poniževanje našega naroda. In to je bila dobra, četudi strašna in težka šola. Prišel je prevrat, poginili so naši tlačiti, a naš rod je ostal. Kdo se ne spominja onih dni po prevratu! Ali takrat v svojem velikem veselju nismo videli ljudi, ki so tudi vzklikali »Živela Jugoslavija«, a v srcu so mislili vse kaj drugega. Mehka in blaga slovarska duša, ki ne zna sovražiti, je tudi takrat podala roko v spravo in pomiritev. Koliko sreče, da smo takrat obračunali z njimi, kot so zaslužili! In ti ljudje hočejo zopet sedaj prodati našo grudo tuju, grudo, ki jo kmeti lubi bolj, kot vsak drug, ker z njo živi, se z njo pogovarja in tudi razume.

Tovariši kmetje! Mi, že organizirani kmetje-nacionalisti vas pozivamo, da pristopite v naše vrste. Orjuna nam bo najprej priborila našo izgnano Staro pravdo. Vam pa, ki hočete rušiti naše edinstvo in našo tako krvavo priborjeno svobodo, sporočujemo da kakor močno ljubimo našo uedinjeno domovino, tako jo bomo znali tudi braniti. Čas obračuna mora enkrat priti in bodite pripravljeni, da tedaj ne bo oproščanja.

Kopirne stroje: WILHELM.

THE REX Co., Ljubljana.

Naš pokret.

Vsem članom in vsem organizacijam. Ponovno se opozarja, da je vsak organiziran član dolžan nositi nacionalistični znak. Pričakujemo, da se bodo člani odzvali temu pozivu, sicer bode po prvem ukoru sledilo izključenje iz organizacije.

Vsem organizacijam. Naši organizaciji, ki je čisto nacionalistična in državotvorna je dolžnost, da sodeluje pri vseh državnih in nacionalnih svečanostih, vsled tega ona večkrat korporativno nastopa v javnosti. Potrebno je torej, da ima Orjuna svoj prapor, pod katerim se bodo v teh in drugih prilikah zbirali njeni člani. Direktorij je odločil v to svrhu edinstven prapor za Orjuna in obenem ukazal, da si mora vsaka mestna Orjuna v najkraštem času nabaviti tak prapor. — Opis prapora: Državna zastava 93x114 cm; na belem polju je z jedne strani napis za Narod a z druge »Or.Ju.Na.«; drog je črno pobarvan. Na dnu prapora se lahko z drobnimi zlatimi črkami uveže ime dotične mestne Orjune.

Zbiranje fotografij. Redakcija »Pobede« prosi vse oblastne in poedine mestne odbore, da ji pošljejo vse fotografije, katere imajo in ki so v zvezi z našim pokretom.

To služi:

1. Za skriptičsko serijo predavanj o našem pokretu.
2. Za publiciranje o »Pobedi«.
3. Za »Almanah Orjune«, ki izide v Splitu koncem leta, v katerem bode prikazan ves razvitok nacionalističnega pokreta.

Finančno-ekonomska sekcija Mestne Orjune. Ljubljana ima prvo sejo v torek dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v Arčni Nar. doma. Vse prijavljene članice in člani se opozarja, da se udeležijo seje radi razdelitve dela. Vabijo se tudi nove članice in člani, ki bi hoteli sodelovati. Načelnik.

Srednja ves v poljanski dolini. Dne 1. t. m. se je vršil informativen sestanek naših somišljenikov za poljansko dolino, ki je bil nadvse dobro obiskan, dasi so bili somišljeniki šele v zadnjem trenutku vsled zakasnele pošte obveščeni. Po temeljitim razjasnjenju se je izvolil pripravljalni odbor, ki ima nalogo zbirati člani in pripraviti vse potrebno za ustanovni občni zbor, ki se vrši dne 15. t. m. pomenjdan.

Orjuna u Zemunu održala je 11. o. m. prvi svoj matine. Učestvovali su mnogi članovi Beogradskog Narodnog Pozorišta. G. Rijačev pevao je uz pratnju g. Srbulja; na klaviru je svirao Rode Stanković; g. Milutinović deklamirao je razne pesme. Matine je bio posećen preko očekivanja. Tom prigodom držao je g. Mladen Ilić lep pozdravni govor u kom je publici rastumačio tko smo i šta hoćemo. Mi smo organizovane nacionaliste, koji hoćemo da ostvarimo ideju jedinstva. Nećemo plemenske raskomadane države, nego jednu jedinstvenu i snažnu državu. Ne borimo se ni za jednu stranku, a ni protiv ikoje stranke. Mi se borimo za veličinu države i za napredak naroda. Hoćemo jedan narod sa jednim imenom, sa jednim duhom. Hoćemo da bol Istre podjednako oseća Beograd, Zagreb i Ljubljana.

SUŽENJ LASKI:

Boji za narodno uedinjenje tekem stoletij.

Dolga je bila pot našega roda iz svobode skozi noč suženstva k novi svobodi. Pa v vseh vekovih, ki jih je preživel naš človek v tem in v robstvu, v vseh stoletjih, ko je bil vkovan v težke sponne odvisnosti od tujih gospodarjev, v vsej sramotni dobi hlapčevstva in ponižanja zasledujemo, kakor rdečo nit, v zgodovini našega troimenega naroda hrepenje po zlatem solncu oživljajoče svobode, podtajeno zavest, ki večkrat vzplameni v močnem čaru, zavest, da biva na vsem ozemlju od visokih Alp do Balkana, od Soče do Vardarja, od adrijskega do belega morja eden sam edinstven, po jeziku in po krvi istoderoden narod.

Ze od prvih dni, ko se odpre zgodovinska knjiga našemu narodu, skozi vso dobo hlapčevstva do današnjega dne vidimo v našem plemenu ne samo hrepenenje po svobodi in osamosvojenju, ampak tudi krvave boje za uresničenje našega najvišjega cilja, boje in upore za uedinjenje in samostojnost jugoslovenskega naroda.

Neuspehi za neuspehom očetov, skoro vedno zakriviljen vsled izdajstva, nedisciplin in egoizma lastnih ljudi, ni oplašil sinov, ni strašil vnukov. Odkar so nas zaslužili, boril se je naš rod za osamosvojenju in za uedinjenje, boril se je za svoj prostor pod solncem. Ne trajamo samo tisočev in tisočev, ki so pad-

li za našo svobodo, milijoni so se zanj žrtvovali, preganjani so se razkropili po svetu, njih kri je napojila vso našo zemljo od furlanske nižine do makedonskih ravnin. Sveta je ta zemlja, sveta kri mučencev jo je posvetila, in ta zavest je dala našim borcem vzlic tolikim neuspehom, vzlic tolikim žrtvam, pogum in silo, da so se vedno znova dvignili in borili skozi stoletja, dokler niso padle sponne, dokler se niso zdrobile verige.

Ni še osvobodena vsa naša zemlja. Zibelka našega roda, lepa Koroška, sedež naših knezov, sveto polje Gosposvetsko, je še vedno vkovano v starem robstvu in naša krasna zemlja ob severni Adriji je na novo zaslužena, ugrabljena naši veliki materi Jugoslaviji na izdajniški in zahrbtn način. Ali ne obupajmo, kakor naši očetje niso obupali, kajti na naši strani je pravica in sama zgodovina nam daje zagotovilo, da zasije tudi tem, danes še neodrešenim pokrajinam zaželeni dan, dan toliko časa pričakovani v dušah naših očetov, v dušah naših, dan, ko bo stopal ponosen svoboden rod po vsi svobodni naši zemlji.

Kot edinstven rod je stopilo naše jugoslovensko plemo v sredi 6. stoletja preko Karpatov in Donave iz pradomovine slovanske, velike ruske nižine, na ozemlje, ki ga danes imenuje svojo last. Pač je bilo to ozemlje, ki ga je takrat zasedel naš narod, mnogo obširnejše, kakor je danes. Vsa ogrska nižina, alpske doline do Donave in tirolski višni — vse to je bilo naseljeno od novega rodu.

Prejšnje, večinsoma poromanjeno prebivalstvo tega ozemlja, je bilo deloma uničeno, de-

loma se je moralo pokoriti novim vladalcem, deloma se je umaknilo v gorate kraje in v primorska mesta in na otoke Adrije.

Ze i. 804. stokajo romanski Istrani, kako škodo jna delajo Slovani, ki so zasedli isterske kraje in se in vedejo kot gospodarji. Naš rod ni prišel sem kot ponižno, poljedelsko plemo ovčje narave, ampak kot bojevito ljudstvo, ki je zanjčljivo vprašalo svoje nasprotnike: »Kdo izmed ljudi, ki jih obsevajo solnični žarki, je tako močan, da bi nas premagal? Navajeni smo, da si lastimo tuje zemlje, ne pa, da bi si drugi osvojili našo. Taka bode naša navada, dokler bode kaj boja in kaj mečev.«

Ali ta rod ni prinisel seboj samo svoje bojevitosti, ampak tudi brezmejno svobodoljublje, ki ga nam označuje bizantinski pisatelj in cesar Mavricij z besedami: »Nobeden neče biti drugemu pokoren«. To prokleto svojstvo nediscipline našega plemena smo podedovali do današnjega dne, to svojstvo je vrglo naš rod v strahovito robstvo tujih gospodarjev, to svojstvo je oviralo in zabranjevalo toliko časa naše uedinjenje. Tujcu se rajši uklonimo kot bratu.

Edinstven narod se je vsled zemljepnege položaja zasedenega ozemlja, vsled kulturnih razmer prejšnjega časa — na zapadnem delu je prevladovala rimska, na vzhodnem pa grška kultura —, vsled separatističnih teženj, ki so vedno vladale v narodu, razkrojil v več delov, od katerih so si tri plemena ustanovila lastne države, ki so posale središče sosednjih rodov. Na severozapadu si je plemo, ki je zasedlo alpsko gorovje in njegove obronke, zbiralo okoli svojega središča na Gosposvetskem

polju in ustanovilo karantansko vojvodino, ki je obsegala skoro vse današnje Slovencev. Od države panonskih Slovencev v ogrski nižini so nam ostali samo zapadni robovi. Drugo je uničila madžarska poplava.

V Posavju in v Dalmaciji si je ustanovilo plemo Hrvatov dve veliki banovini, ki sta se pozneje strnili v kraljevino Hrvaško.

Jugovzhodni del našega naroda pa, ki je prišel v najbližje sosedstvo bizantijskega carstva in njegove kulture, si je kot srbsko plemo osnovalo svojo lastno državo.

S Slovani je prišel drug bojeviti narod v Podunavje in Podisje, narod Obrov. Ta sicer maloštevilni, a zato tembolj bojeviti narod si je znal pokoriti del Slovanov, ki so prebivali skupno z njim na istem ozemlju. Sicer ta odvisnost ni trajala dolgo, kajti že i. 623. so se Slovani dvignili zoper svoje tlačitelje in si priborili zopet samostojnost. Takrat se je ustanovila velika zvezna država zapadnih Slovanov pod vodstvom kralja Sama, obstoječa iz Karantanije, Češke in Polabske Slovanke. Po Samovi smrti pa je vsa zveza razpadla in svoje sestavne dele.

V zapadni Evropi se je bil medtem izvršil popoln prevrat. Rimske pokrajine so prišle v oblast germanskih narodov, ki so si že takrat stavili za cilj svetovni imperij. Kar so bili Rimljani staremu veku, to so hoteli postati Nemci srednjemu in novemu veku. In brezprimerni disciplini in vztrajnosti nemškega naroda se je posrečilo, da je ta narod deloma udejstvoval svoj cilj, katerega končno oživotvorenje je hotel izvojevati z vso temu plemenu lastno nasilnostjo v svetovni vojni. (Daje pril.)

Narodnemu ženstvu v Mariboru! V življenju kulturnih narodov igra žena zelo veliko vlogo, včasih celo večjo nego mož. Posebno vzgoja novih generacij je poverjena v prvi vrsti njej in brez njenega sodelovanja ni mogoče vzgojiti zavedenih in narodno zvestih mladenčev in mladenk, ki so po svojih prednikih pozvani, da čuvajo domovino in njene pridobitve. Da bo pa narodno delo jugoslovenske žene bolj sistematično, bolj organizirano nego doslej, je sklenila Orjuna ustanoviti povelje ženske sekcije. Da tudi naš Maribor pokaže, da ima dovolj narodno - zavednih mladenčev in mladenk, ki so pripravljene posvetiti se temu delu, sklicujemo za četrtek 5. aprila ob 20. uri zvečer v veliko dvorano restavracije »Maribor« informativni sestanek vseh narodnih mladenčev in žen v Mariboru. Pridite vse, ki hočete delati za naš narod.

Odgodec izlet prirodnih Orjuna. Radi tehničnih težav je odgojen izlet Orjuna v Beograd n. m. in Preko pri Zadru. Javlj se bode naknadno dan, ko se bo vršil.

Priprave za veliki kongres Orjuna v Zagrebu. Naš direktorij skrbno pripravlja veliko nacionalistično manifestacijo, ki se bode letos vršila v Zagrebu. Izdeluje se podoben načrt skupinskih svečanosti: nastopa akcijskih čet itd. Te dni pride tudi delegat direktorija v Beograd, da dovrši tudi finančni načrt, ki bode omogočil čim silnejši uspeh kongresa.

Orjuna v Bosni in Hercegovini. Širi se neobičajno brzinom. Do sada su se osnovali Orjuna u Tuzli, Trebnju, Brčkonu, Bos. Brodu, Dobroju, Zenici, Višegradu, Hadžićima, Mostaru, Ljubuškom, Foči, Gračanici, Banjaluci, Prijedoru, Jajcu i Travniku.

Sarajevska Orjuna održala je 25. pr. m. svoju oblasnu Skupštinu, koja je bila vrlo dobro posećena i koja je dokazala, da naša ideja pobuđuje i našu divnu Hercegovinu. Izabran je novi Oblasni Odbor sa dr. Ferdom Premjom na čelu.

Orjuna v Dubrovniku imala je svoju izvanrednu skupštinu 11. o. m., na kojoj se je raspravljalo o radu i delovanju i budućim zadacima Orjune. Izabran je novi upravni odbor, kojemu je predsednik Prof. Oskar Marčić.

Novi Orjuna u Dalmaciji ustanovile su se u Hvaru, Starigradu, Malom Prologu i Lećevici.

Kulturni pregled

Nacionalisti! Nema sumnje da je najbolja nacionalna knjiga almanah »Jugoslavija« izdanje jugoslovenskih dobrovoljaca u Zagrebu. Ta narodna knjiga sadrži 320 strana sa najboljim kulturnim i nacionalnim sadržajem, a ukrašen je sa preko 100 slika iz velikih borbi za narodno oslobođenje i ujedinjenje. Ilustracije je radio akademski slikar g. Gečan, a cena toj velikoj narednoj knjigi je samo 20 dinara. Savez dobrovoljaca u Zagrebu žrtvovao je mnogo da rodoljubnoj publici pruži čestitu narodnu lektiru, ali rodoljuba izgleda da je vrlo malo. Dužnost je mladim nacionalistima da tu knjigu pregledaju i preporuču u svom kraju svakome tko voli svoj rod, svoju književnost i svoje propagandističke nacionalne knjige, kao što je almanah »Jugoslavija«. — Narudžbe prima Savez Dobrovoljaca u Zagrebu.

Razne vesti.

Apel jugoslovenske omladine »Preporod« iz 1. 1912/1913/1914. Jugoslovenski pokret v dijaških vrstah v Sloveniji je zahteval ob izbruhu vojne 1. 1914. 36 mladih državljanov, ki so naš narodno čuvarstvo javnosti še v živem spominu. Pokrtača tega omladinskega gibanja August Jenko in Ivan Endlicher sta plačala svoje delo in pričanje z življenjem. Jenko je padel na srbskem bojišču kot četaš, Endlicher pa je bil obsojen na 20letno ječo in umrl v Gradcu, drugi tovariši so bili obsojeni na 14 dni do šest mesecev, dr. Janže Novak, takrat sedmošolec v Gorici, pa na pet let, ki je bil o priliki jugoslovenske manifestacije na pritisk slovenskih klubov v parlamentu, po treh letih zapora amnestiran.

Historijat tega gibanja zbirajo sedaj tovariši in prijatelji ter prosimo ob tej priliki vse, da pošiljajo nabrano gradivo na naslov Evgen Lovšin, Miklošičeva cesta 15, da izdamo v doglednem času pregled jugoslovenskega gibanja med dijaštvom v predvojnih letih. — J. K.

Odbor za prenos kosti Ivana Endlicherja je izdal nabiralne pole, potrjene od politične oblasti v Ljubljani, na katere bodo nabirali prijatelji velikega pokojnika prostovoljne prispevke, da prepeljejo njegove posmrtni ostanke v osvobojeno domovino, katero je tako iskreno ljubil in tvegaj svoje mlado življenje zanjo.

Pole so podpisane od predsednika E. Lovšina, I. blagajnika Leskovića, II. blagajnika Ante Gnidovca in tajnika Kravosa. Poslali smo pole zanesljivim osebam, prijateljem pokojnika in njegovim somišljenikom.

Ev. prispevke izven nabiralnih pol sprejema odbor na naslov: E. Lovšin, Miklošičeva cesta 15.

Христос васкресе! Члановима и читачима православне вере честитамо празник Христовог Васкрсења.

Обласни одбор, Редакција и Администрација.

Mandelj, Tomc, Babnik. Prva tobačna tov. Slov. republike v Ljubljani d. d. Tako nekako bo naslov današnje kr. tob. tov. v Ljubljani v futuristični Koroševi republiki. Ničesar bi ne imeli proti temu, če bi ti gosp. velekapitalisti ne bili tako fantastično domišljivi in predrzni, da si že danes prisvajajo nekako nelegalno pravo ter se smatirajo kot edini lastniki tovarne za katero si morejo še pri g. Korošcu izposlovati tozadevno koncesijo, katero pa jim bo letu zamogel dati šele v republiki Nebeškega kraljevstva če mu bo kralj neba in zemlje podelil kak kotiček za njegovo republiko. Dokler pa ne bodo omenjeni posestniki imeli tozadevne koncesije pa nam v kr. tob. tov. ne bodo gospodarili kakor bo njim ljubo. Vediti, da smo molče prenašali vse šikanacije od vaše kakor tudi s strani vaših starih in mladih podreptikov. Na naše tozadevne upravičene pritožbe se niste ozirali, temveč pričeli ste v znamenju parizanstva tem hujšo gonjo proti nam. Metali ste nas direktno s kota v kot, kakor to še danes vršite, dočim vašim ljubljencem posiljate po njih želji in jih ščitite. Če tudi ne postopajo pravilno. Toda do tu in ne dalje. Bdeli smo in bomo nad vsakim vašim korakom in blizu se 12. ura, ko izpraznimo čašo v katero ste sami točili strup, katerega bodete sedaj izpili. Zagrinjalo se dyga in gorje vam ko bodo tudi drugi imeli vpogled kaj se je vršilo in kaj se vrši za kulisami pod vašim vodstvom in nadzorstvom. Kar se je vršilo n kar se danes vrši v tobačni tovarni kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, to je škandal, to je anarhija. In tej hočemo in bomo storili konec. V tovarni mora zavladati red kakršnen spada v državni urad. To pa bo le tedaj, ko bo vodstvo v rokah ljudi, ki bodo to dolžnost izpolnjevali v polni meri brez vsakega parizanstva, kar bo v korist državi in v zadovoljenje vsem nastavljenecem in delavstvu. — Dnevno se čita po listih pritožbe tudi radi tobačnih izdelkov. Ali ste li enkrat dali na upravičene pritožbe konzumentov le par vrstice odgovora? Ne! Pri koritih ste se smejali in zabavljali čez Srbe češ oni so krivi, ker boljše tobake sami kade. Mi pa pravimo vi ste krivi, da se kadilci pritožujejo. Vse je le v vaših rokah in vi ste krivi, da je v cigaretah prah, smet, odpadci vrvi etc. etc. Kajti mlade, delovne idealne ljudi zapostavljate, šikanirate, jih mečete iz kota v kot, puščate raje tedne in tedne nezaposlene, mesto da bi jih postavili tja, kjer bi lahko uporabili svoje moči za ono, kar se drugim niti od daleč ne zljubi, oziroma so za to radi starosti že nezmožni. Krivo je temu pač le vaše parizanstvo, ker če človek ne trobi vsaj navidezno v vaš rog, zgubi pri vas neko gotovo zaupanje in radi tega ga irebno preganjati z vsemi močmi in če bi se hotel kaj pritožiti pa ga nahruli kot psa, sicer pa skušaj uvesti zoper njega disciplinarno postopanje. Ali morda ni res —? — Narod naš dokazuje hrani! Zato pozivljamo Upravo državnih monopolov in kr. finančno ministristvo v Beogradu, da odmah napravi red katerega tukajšnje vodstvo ni, v stanu napraviti. Izčisti naj se gadjia zalega in sicer brez pardona pa naj si bo spodaj ili zgoraj. Kar je radi starosti nezmožno, ven z njim, ajdi v penzijo, drugo pa takoj z mesta kamor ne spada. Vodstvo tovarne pa v roke osebi, ki v uradu ne pozna politike in ne uganja parizanstva. Toliko za danes. Specijalitate, posebne vrste delikatess pa bomo servirali g. veletovarnarjem morda že v eni posebnih številkih, katere izvod na finišem papirju bomo poslali tudi v Beograd! Na-

pravili bomo konec vašemu samovladanju, zatiranju etc. — in spravili vas bomo tja, kamor spadate s cesarjem Janezom tudi vi. Ne poznamo več usmiljenja, ker ste nas preveč navadili trpeti in zato vidite, da se vam bliža konec, v dosego katerega smo pripravljali žrtvovati vse, a uporabiti tudi najsikrajšja sredstva, da končno zasije solnce svobode tudi delavstvu, katero ve o vaši zalegi dovolj povedati in vam je že v nešteti slučajih samo vrglo v oči. Vi pa ste molčali! Ali veste kaj to pomeni —? Morda bomo pa mi vendar tudi za vas izposlovali pri upravi primerno nagrado, ker mi pa popreje ne bomo molčali. Vsem preganjancem, posebno trpečemu delavstvu pa kličemo: Ne uklonite se! Zmaga pravice je gotova.

Iz Dolnje Lendave se nam poroča: Tvrda Revesz iz Dol. Lendave naroči čipke na državnem zavodu za žensko domačo obrt v prekmurščini. Republika razumljivo! Državni zaved na odgovori v nemščini, sedaj donisuje tvrdka v skoraj nerazumljivi nemščini videč, da naš državni zavod posluje v nemškem jeziku. To je skrajni škandal. Op. ur.: Ravatelj tega zavoda je bil pred kratkim odlikovan z redom Sv. Save III. razreda.

Korošci in Orjuna. Prejeli smo: Bila sem te dni po opravi h v Guštanju v našem jugoslovenskem delu Korošci ter govorila s tankajšnimi našimi ljudmi tudi o Orjuni. Kakor sem se prepračala, so o našem pokretu popolnoma napačno poučeni in morala sem se zelo truditi, da sem jim dopovedala, kaj je pravzaprav Orjuna in kaj hoče. O našem gibanju so jih napačno poučili razni nemurji iz delavnice južne železnice v Mariboru, ki hodijo večkrat v Mežsko dolino. Ker sem vedela, da bom naletela na odpor, sem vzela s seboj tudi nekaj številik našega lista, katerega sem razdelila med nje in ko so jih prečitali, so postali tudi oni naši somišljeniki. Sicer pa so razmere v našem delu Koroške v narodnem oziru še vedno naravnost obupne. V guštanski tovarni so vsi ljudje na vodilnih mestih Nemci ali pa zagrizeni nemurji in kdor se jim brezpopojno ne pokorava in ne trobi v njihov rog, pride brez usmiljenja ob kruh. Hudo nemurško propagando razvija z onstran meje tudi zloglasni »Misthalerbunde«, kateremu posvečajo naše oblasti vse premoštne pažnje. Zavedni Slovenci so tankaj samo klerikalci, ljudje, ki se drže starih koroških načel, obsojajo pa neznajčne in nenarodne štajerske klerikalce. Cenprav so klerikalci, nikdar ne napadajo zavednih Slovencev nasprotnih strank, ker smatirajo da bi se s tem pregrešili proti svojim rojakom in škodovali skupni stvari. Radi tega jih spoštujem in cenim kljub njihovi politični pripadnosti, česar pa nikoli ne bi mogla trditi napram štajerskim. Za Orjuno samo so ila tu težavna, scasoma pa bo že slo.

Sv. Trojica v Slov. gor. Po zašlugi cesarja Janeza, ki je 1. 1921., nekaj dni po svojem oficijelnem potovanju po Slovenskih goricah obiskal našega najzagrizenejšega nemurja Ferdinanda Goloba, je začel rasti griben tudi našim »Nemcem«. Na veselici tukajšnje požarne brambre meseca februarja t. l. so se predzrili lerarški požarniki prepevati nemške pesmi in postovili so se od tukajšnjih bratcev z glasnimi »Heil«-klici. Na predvečer volitev so prepravili ves trg z dvojezičnimi lepaki za VI. škričico. Ferd. Golob je imel v svoji hiši volilni lokal, kamor je vabil mimoidoče volilce in jim prigovarjal, da vržejo krogljico v VI. škričico. Nadalje so agitirali za to škričico med drugimi tudi sledeči odborniki: gostlin. Mlinarji in njegov sin, čevljarji Horvat, usnarja Kirbisch in gostlinčar ter tuk. pek Zvernig. Tako je dobila nemška škričica 20 glasov, dasi se je pri ljudskem šteju našlo v celem volilnem okolišu komaj pet Nemcev — od kojih sta pa dva odsotna. Delna zasluga tega »uspeha« pripade tudi zavednim slovincem, med njimi so tudi drž. uradniki, ki jih redkokdaj slišiš spregovoriti s temi nemurji slovensko besedico. Kljub svarilu po raznih časopisih se ti ljudje še niso poboljšali niti sedaj po volitvah. Ostali so tudi verni Golobovi odjemalci, dasi imamo v trgu tri slovenske trgovine, ki bi jim istotako postregle. Opozarjamo jih zato tokrat poslednjič; ako to ne zaleže, priobčimo njihova imena. Pozivljamo pa vso zavedno slovensko ljudstvo, da se izogiba označenim trgovin in gostlin ter podpira dosledno le res slovenske obrtnike.

Hrastnik. Naši nepoboljšljivi nemci in nemurji zopet vzdigajo

glave. Pri zadnjih volitvah se je zopet pokazal rudniški ravatelj Wielschnigg v svoji pravi luči. Hotel je pritisniti na gostilničarja kemične tovarne Grada, da ne bi agitiral protinemško. Ta pa, ker noče biti suženj Burgeria Wielschnigga et comp., jim je pokazal fige in odnevedal nozodbo. Kakor čujemo pride na njegovo mesto nek celjski nemurhtar. Zadnji čas je, da se osnuje tudi pri nas »Orjuna« ki bode prevzela vestno stražo v te, nekdanji nemški bostojanki in našim sovragom malo postregla peruti.

Iz zasedenega ozemlja. Če čitate liste a la »Slovenec«, boste videli, da je nekaj ljudi naših namreč — že pristopilo k fašistom. »Slovenec« ina navado, da ob tej priliki napada Sokolstvo, češ sokolska vzgoja je kriva temu. Sivar pa je malo drugačna. Kriva je v prvi vrsti Ščekova politika. Ta je deloval na vse pretege na to, da pristopijo Slovenci južne krajine k stranki laških klerikalcev — popolacov. Zaradi tega se je bil za kulisami hud boj med Ščekom in Wilfanom. Zalbog se sivar najvno razpravljala, kajti potem bi dobil Šček tak odgovor od ljudstva, kakoršnega zasluži. Vse je ostalo kolikor toliko tajno, pa vendar je prišlo toliko v javnost, da je ljudstvo izgubilo svojo glavo in postalo popolnoma demoralizirano. Eni so se postavili na stališče, da je potem pač tudi njim dovoljeno, izbrali so ono laško stranko, ki jim osebno več koristi, pa ne samo osebno, ampak tudi v narodnem oziru, kar se tiče mira. Pa so začeli pristopati v zadnjem času k fašistom, kar s tem so si zavarovali življenje in imele. Če bi čitali fašistovski dnevnik »Popolo di Trieste«, bi uvideli, da napreduje fašizem med Slovenci vedno bolj. Krasotrdne vasi imajo že močne fašistovske sekcije. Senožče, Komen, itd. v zadnjem času se je ustanovila sekcija v Šturjah pri Ajdovščini, teraj večinoma v krajih, kjer bi Italijani s morda lahko ustanovili majhen klubčič, ker jih tam skoro ni, ne pa celega društva. Če bi prišlo sedaj do volitev, ne verjamem, da bi

Zahtevali brezplačni ilustrirani cenik »KARO-čevljev«, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjenje noge Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157.

dosegli tak uspeh, kakor pri prvih 15. maja. Zdej bi morda bilo hujše strankarstvo, kot v Jugoslaviji. In vsega tega je krivo v prvi vrsti Sokolstvo, potem pa tudi protidržavno počenjanje klerikalcev v materi domovini. Zanjč sem se moral prav pošteno skregati v gostlini, ker je nek tepec trdil, da se Slovincem bojuje godi v Italiji kot v Jugoslaviji. Tam jih trpinčijo Srbi in jih zatirajo. To je posledica p sanja vaših infamnih klerikalnih listov. Da bi bila možnost, ne zahtevajte več plebiscita pri nas. Polom te ga potem rayno tako kakor na Koroškem. Edino sila dobi te kraje še, drugega nič. Toliko v informacijo, da uvidite, da je naše delo brezplodno, dokler se ne spreminene razmere pri vas.

Pokret piše. Inspektorat ministrstva financ je poslal pod Br. 33.529 3. jan. tržkemu županstvu v Sloveniji akt sledeče vsebine: Dostavila se u prilogo ovlaštenje s molboni, da se preda molbocu, a o tome obavijesti ovaj inspektorat. Tržko županstvo odgovarja tako: Nerazumljiv dopis! Se prosi za slovensko, hrvaško ali nemško dopisovanje. Franc Čuček, župan. To je toraj avtonomija. Bomo poizvedeli kje se nahaja ta Koroščeva korifeja.

Živijo Radič Republika! Tako je kričal neki Josip Lojk, oficijal kr. tobačne tovarne v Ljubljani ob priliki slavlja novih viških zvonov na vrhu gostilne »pri Pošti«. Ali je marl pozabil, da je bil pod Avstrijo mizar. Brez komentarja upravi na znanje.

Čevlje kupujte od domačih tovarn tvrdo Peter Kozine & Co. z znamenko »PEKO«, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in na debelo Ljubljana, Breg 20 in podružnica Aleksandrova c. 1.

Mi, nacionalisti se ne smemo angažirati za nobeno politiko, ker smo izven in iznad strank. Za nas obstoji samo narod, a vprašanje države je vprašanje samega naroda.

Somišljeniki! Berite in širite »Orjuno«!

Ako kašljate je edino sredstvo proti prehlajenju

PEKTO

kateri sigurno pomaga

„ADRIJA“

drogerija in foto-manufaktura

B. Čvančara, Ljubljana

Zobna pasta

„Aikadont“

Ustna voda

Alko kašljate je edino sredstvo proti prehlajenju

PEKTO

kateri sigurno pomaga

„ADRIJA“

drogerija in foto-manufaktura

B. Čvančara, Ljubljana

Zobna pasta

„Aikadont“

Ustna voda

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIC

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

Parfums Driay Paris

Ing. V. NIKOLIĆ

Kraljevski dvorski liferant

LJUBLJANA - MOSTE

Telefon št. 562.

Otroški vozički

zložljive lesene stolice za otroke, ki služijo obenem kot mizica, razni igračni vozički z in brez košare, šivalni stroji in dvokolesa so najcenejši: „TRIBUNA“, tovarne dvokoles in otroških vozičkov v Ljubljani, Karlovska cesta 4.

MODNA KROJAČNICA
JOŠKO SUŠNIK

LJUBLJANA

IZVANREDEN UŽITEK

boš imel, če si privoščiš

v restavraciji gl. kolodvora

v Ljubljani

rimsko čašo

starega
muskatnegajeruzalemskega
silvanca.

M. DOLNIČAR

restavrater.

A. & E. Skaberne

Ljubljana

MANUFATURA

in
MODA

Na debelo in drobno.

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVIC

NASL. K. SOSS

LJUBLJANA
Mestni trg 19.

CENE ZMERNE!!

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjen sta benin inženir
in mestni stavbenik

Ljubljana, Mirje št. 11.

Izvršnje in projektira vsakovrstne
visoke zgradbe, vodne zgradbe,
železobetonske stavbe itd.

Avtomobile

kolesa, motorje,
pnevmatiko vseh
vrst, olje, bencin in
druge potrebščine

ima vedno v zalogi

F. Florjančič
LJUBLJANA

Manufaktura -- Moda -- Konfekcija

DRAGO
SCHWAB

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3

v zalogi specijelno angleško i
češko sukno, vseh vrst obleke,
usnjeni suknički, dežni plašči,
pelerine, zimniki, raglani etc.! Izdelava oblek v last-
nem modernem salonu. !Autogaraža
AUTODELAVNICA

A. Thaler

LJUBLJANA
GLINCE 37.MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

HEDŽET & KORITNIK

LJUBLJANA

FRANČIŠKANSKA ULICA 4

BRZOJAVI: HEDŽET

TELEFON 75

Telefon int. št. 247.

Glavna zaloga cigaretne papirja „ABADIE“

Papir en gros.

Vse vrste ovojnega, konceptnega, pisemskega
ter barvastega Couleur-papirja ima vedno v zalogi
po najnižji ceni.

A. LAMPRET

Krekov trg št. 10.

Telefon int. št. 247.

Carinsko - Posredniški - Bureaux

Uvoz GROM Izvoz

Centrala Ljubljana Kolodv. ulica 41.

Podružnice:

Zagreb, Maribor,
Jesenice, Boh. Bistrica,
Čakovec, Rakek.

MERAKL

boje, barve, lak, kit,

emajl, čopiči

najboljše kakovosti nudi

Medić, Rakovec, Zankl, d. z.

Maribor, Ljubljana, Novisad,
podružnica. centrala. podružnica.

Zaloga pohištva in preprog

Karol Preis, Maribor

Gosposka ulica št. 20.

Pohištvo, preproge, posteljna oprema, tapetne

potrebščine, celokupne notranje dekoracije

v največji izbiri ter najnižjih cenah.

Na debelo!

Na drobno!

Ceniki franko!